Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

9 октомври 2025 година*

„Преюдициално запитване — Полицейско и съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Рамково решение 2002/584/ПВР — Член 4а, параграф 1 — Процедура за предаване между държавите членки — Европейска заповед за арест — Условия за изпълнение — Случаи, при които изпълнението може да бъде отказано — Задължително изпълнение — Изключения — Понятие „съдебен процес, вследствие на който е постановено решението“ — Допълнително наказание за поставяне под полицейско наблюдение — Нарушаване на условията, наложени във връзка с поставянето под полицейско наблюдение — Решение за замяна на наказанието за поставяне под полицейско наблюдение с наказание лишаване от свобода — Задочно постановена присъда“

По дело C-798/23 [Abbottly] [i]

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Supreme Court (Върховен съд, Ирландия) с акт от 21 декември 2023 г., постъпил в Съда на 21 декември 2023 г., в рамките на производство по дело относно изпълнение на европейска заповед за арест, издадена срещу

SH,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: F. Biltgen (докладчик), председател на състава, T. von Danwitz, заместник-председател на Съда, изпълняващ функцията на съдия от първи състав, I. Ziemele, A. Kumin и S. Gervasoni, съдии,

генерален адвокат: J. Richard de la Tour,

секретар: P. Стефанова-Камишева, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 9 януари 2025 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за Minister for Justice, от M. Browne, Chief State Solicitor, A. Burke, A. Joyce и C. McMahon, в качеството на представители, подпомагани от G. Gibbons, SC, и D. Perry, BL,

* Език на производството: английски.

[i] Името на настоящото дело е измислено. То не съвпада с истинското име на никоя от страните в производството.

– за SH, от R. Barron, SC, S. O'Mahony, solicitor, и B. Storan, BL,

– за румънското правителство, от M. Chicu и E. Gane, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от H. Leupold и J. Vondung, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 10 април 2025 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24) (наричано по-нататък „Рамково решение 2002/584").

2 Запитването е отправено в рамките на производство за изпълнение в Ирландия на европейска заповед за арест, издадена срещу SH за целите на изпълнението в Латвия на наказание лишаване от свобода.

Правна уредба

Правото на Съюза

Рамково решение 2002/584

3 Член 1 от Рамково решение 2002/584 е озаглавен „Определение на понятието европейска заповед за арест и задължение за изпълнението ѝ" и предвижда:

„1. Европейската заповед за арест е съдебно решение, което е издадено от държава членка, с оглед задържане и предаване [от] друга държава членка на издирвано лице, с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане.

2. Държавите членки следва да изпълнят всяка европейска заповед за арест въз основа на принципите на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на настоящото рамково решение.

3. Рамковото решение няма действие по отношение на изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 [ДЕС]".

4 Член 4а от това рамково решение е озаглавен „Решения, постановени вследствие на съдебен процес, на който лицето не се е явило лично“, и предвижда следното:

„1. Изпълняващият съдебен орган също така може да откаже да изпълни европейска заповед за арест, издадена с цел изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, ако лицето не се е явило лично на съдебния процес, вследствие на който е постановено решението, освен ако в европейската заповед за арест не е посочено, че лицето, в съответствие с допълнителните процесуални изисквания, определени в националното законодателство на издаващата държава членка:

а) своевременно
   i) или е призовано лично и по този начин уведомено за определената дата и място на съдебния процес, вследствие на който е постановено решението, или чрез други средства действително е получило официална информация за определената дата и място на съдебния процес по начин, който недвусмислено доказва, че то е било уведомено за насрочения съдебен процес;

   и
   ii) е уведомено за възможността за постановяване на такова решение, ако не се яви на съдебния процес;

   или

б) след като е било уведомено за насрочения съдебен процес, е упълномощило защитник, посочен от заинтересованото лице или от държавата, с цел да го защитава на съдебния процес и действително е било защитавано от този защитник на процеса;

   или

в) след като решението му е било връчено лично и е било изрично уведомено за правото на повторно разглеждане или обжалване, в което лицето има правото да участва и което позволява делото да се преразгледа по същество, включително и с оглед на нови доказателства, и което може да доведе до отмяна на първоначалното решение:
   i) изрично е заявило, че не оспорва решението;

   или
   ii) не е поискало повторно разглеждане или обжалване в приложимия за целта срок;

   или

г) решението не му е било връчено лично, но:
   i) решението ще му бъде връчено лично незабавно след предаването и ще бъде изрично уведомено за правото си на повторно разглеждане или обжалване, в което лицето има правото да участва и което позволява делото да се преразгледа по същество, включително и с оглед на нови доказателства, и което може да доведе до отмяна на първоначалното решение;

   и
   ii) ще бъде уведомено за срока, в който трябва да поиска повторно разглеждане или обжалване, както е посочено в съответната европейска заповед за арест.

2. В случай че европейската заповед за арест е издадена с цел изпълнение на присъда лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, съгласно условията на параграф 1, буква г), а до този момент заинтересованото лице не е получило никаква официална информация за съществуването на наказателно производство срещу него, нито му е било връчено съдебното решение, то може да поиска, в момента на получаване на информацията за съдържанието на европейската заповед на арест, да получи копие от съдебното решение, преди да бъде предадено. Веднага след като бъде информиран за искането, издаващият орган предоставя копие от съдебното решение на търсеното лице чрез изпълняващия орган. Искането на търсеното лице не следва да води до забавяне на процедурата по предаване, нито до забавяне на решението за изпълнение на европейската заповед за арест. Съдебното решение се предоставя на заинтересованото лице само за сведение; предоставянето му не може да се счита за официално връчване на съдебното решение, нито да постави началото на каквито и да е срокове за подаване на искане за повторно разглеждане или за обжалване.

3. В случай че дадено лице е предадено съгласно условията на параграф 1, буква г) и е поискало повторно разглеждане или обжалване, задържането на такова лице, на което предстои такова разглеждане или обжалване, подлежи на проверка на редовни интервали от време или по искане на заинтересованото лице до окончателното приключване на производството съгласно правото на издаващата държава членка. Такава проверка включва по-специално възможността за временно или окончателно прекратяване на задържането. Повторното разглеждане или обжалване започва своевременно след предаването“.

5 Член 27 от посоченото рамково решение е озаглавен „Възможност за наказателно преследване за други престъпления“ и гласи:

„1. Всяка държава членка може да нотифицира генералния секретариат на Съвета, че в отношенията си с други държави членки, направили нотификация в същия смисъл, се предполага съгласието за извършване на наказателно преследване, осъждане или задържане с оглед изтърпяване на наказание лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане за престъпление, извършено преди това от лицето, обект на предаване, различно от това, за което се извършва предаване, освен когато в конкретния случай изпълняващият съдебен орган постанови друго в решението си за предаване.

2. С изключение на посочените в параграфи 1 и 3 случаи лицето, което се предава, [не] може да […] бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за предходно престъпление, различно от това, за което се иска предаване.

3. Параграф 2 не се прилага в следните случаи:

а) когато лицето е имало възможност да напусне територията на държава членка, в която е предадено, но не е направило това в рамките на 45 дни от окончателното си освобождаване или се е завърнало на тази територия [след напускането ѝ];

б) за престъплението не се предвижда наказание лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане;

в) наказателното производство не изисква прилагане на мерки, свързани с ограничаване на личната свобода;

г) когато на лицето може да бъде наложено наказание или мярка, която не е свързана с лишаване от свобода, а именно глоба или свързана с нея мярка, дори когато те могат да доведат до [ограничаване на личната] свобода;

д) когато лицето даде съгласие за предаване, а когато е възможно едновременно и отказ от прилагане на специално правило в съответствие с член 13;

е) когато лицето, след като е предадено, изрично се откаже от прилагането на специално правило, свързано с определени престъпления, предхождащи предаването. Отказът следва да бъде направен пред компетентен съдебен орган на издаващата държава членка и отразен съгласно националното ѝ право. От начина на изразяването му следва да личи, че е доброволно и при пълно съзнаване на неговите последици. За тази цел лицето има право да бъде представлявано от защитник;

ж) когато изпълняващият съдебен орган, извършил предаване на лицето даде своето съгласие съгласно параграф 4.

4. Искане за съгласие се предоставя на изпълняващия съдебен орган, придружено с посочената в член 8, параграф 1 и преведена съгласно член 8, параграф 2 информация. Съгласие трябва да се даде, когато престъплението, за което е искано, е само по себе си [основание за] предаване в съответствие с настоящото рамково решение. Съгласие следва да бъде отказано в случаите, изброени в член 3, а в останалите — единствено на основанията, посочени в член 4. Решение следва да се вземе не по-късно от 30 дни от получаване на искането.

По отношение на посочените в член 5 случаи издаващата държава членка е длъжна да предостави гаранциите, предвидени в него“.

Рамково решение 2009/299

6 Рамково решение 2009/299 изменя Рамково решение 2002/584, що се отнася конкретно до лицата, чието предаване е поискано поради осъждане при задочен съдебен процес.

7 Член 1 от Рамково решение 2009/299 е озаглавен „Цели и приложно поле“ и гласи следното:

„1. Целите на настоящото рамково решение са да укрепи процесуалните права на лицата, които са субекти на наказателно производство, да улесни съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси и по-специално да спомогне за взаимното признаване на съдебни решения между държавите членки.

2. Настоящото рамково решение не поражда действие за изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 от Договора, включително правото на защита на лицата, които са субекти на наказателни производства, и не засяга задълженията, възложени на съдебните органи във връзка с това.

3. Настоящото рамково решение установява общи правила за признаване и/или изпълнение в една държава членка (изпълняващата държава членка) на съдебни решения, постановени от друга държава членка (издаващата държава членка) вследствие на производство, на което заинтересованото лице не е присъствало, съгласно разпоредбите на член 5, параграф 1 от Рамково решение [2002/584], […]“.

Ирландското право

8 Член 4а от Рамково решение 2002/584 е транспониран в ирландското право с член 45 от European Arrest Warrant Act 2003 (Закон за европейската заповед за арест от 2003 г.). Член 45 от този закон, в редакцията му, приложима към главното производство (наричан по-нататък „Законът за ЕЗА“), предвижда:

„Лице, което не е участвало лично в производството, вследствие на което е постановена присъда или мярка, изискваща задържане, за чието изпълнение е издадена европейската заповед за арест […], не се предава по силата на този закон, освен ако в […] заповедта са отбелязани изискваните данни по буква d), точки 2, 3 и 4 от формуляра на заповедта, съдържащ се в приложението към [Рамково решение 2002/584], […] посочени в таблицата, съдържаща се в настоящия член“.

9 В таблицата, съдържаща се в член 45 от Закона за ЕЗА в четири точки са посочени условията по член 4а от Рамково решение 2002/584, при които задочно осъдено лице може да бъде предадено. Ирландските съдилища уточняват, че член 45 от Закона за ЕЗА е мярка за изпълнение на правото на Съюза, която трябва да се тълкува в съответствие с това рамково решение. Поради тази причина, макар член 45 от Закона за ЕЗА да се позовава на „производството, вследствие на което е постановена присъда или мярка, изискваща задържане“, този израз се приравнява в ирландското право на израза „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, използван в Рамковото решение.

Латвийското право

10 Член 45 от Krimināllikums (Наказателен кодекс), в редакцията му, приложима към главното производство (наричан по-нататък „латвийският наказателен кодекс“), който е озаглавен „Поставяне под полицейско наблюдение“, предвижда:

„1. „Полицейското наблюдение е допълнително наказание, което съдът може да наложи като принудителна мярка, за да се контролира поведението на лицето, освободено от място за лишаване от свобода, и за да може това лице да бъде подложено на ограниченията, предписани от полицейската институция. В случаите, в които в полза на дадено лице е постановено предсрочно условно освобождаване, изпълнението на допълнителното наказание — поставяне под полицейско наблюдение — започва от момента, в който е прекратено наблюдението на дадено лице след предсрочното условно освобождаване.

2) Наказанието поставяне под полицейско наблюдение се налага само когато в случаите, предвидени в специалната част на настоящия кодекс е наложено наказание лишаване от свобода за срок не по-малко от една година и не повече от три години.

3) Съдът може да намали продължителността на поставянето под полицейско наблюдение или да го отмени по искане на административната комисия на пенитенциарното заведение или на полицейската институция.

4) Ако при изтърпяване на допълнителното наказание осъденото лице извърши ново престъпление, съдът заменя неизтърпяната част от срока на допълнителното наказание с лишаване от свобода и определя окончателното наказание в съответствие с разпоредбите, предвидени в членове 51 и 52 от настоящия кодекс.

5) Когато лице, поставено под полицейско наблюдение със съдебно решение, наруши недобросъвестно условията на тази мярка, съдът може по искане на полицейската институция да замени неизтърпяната част от допълнителното наказание с лишаване от свобода, като два дни полицейско наблюдение се зачитат за един ден лишаване от свобода.

6) Нарушението на условията на полицейското наблюдение е недобросъвестно, когато на лицето е наложено административно наказание два пъти за едно и също нарушение в рамките на период от една година“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

11 През 2014 г. SH е осъждан два пъти за две престъпления, единия път от Valmieras rajona tiesa (Районен съд Валмиера, Латвия), а втория път от Jēkabpils rajona tiesa (Районен съд Йекабпилс, Латвия). На 27 октомври 2015 г. тези наказания са обединени в кумулативно наказание лишаване от свобода за срок от четири години и девет месеца, и допълнително наказание за поставяне под полицейско наблюдение за срок от три години, което съгласно латвийското наказателно право започва да тече от момента на изтърпяване от SH на наказанието лишаване от свобода.

12 SH не изпълнява задължението, наложено като условие за поставянето му под полицейско наблюдение, да се яви в полицейското управление до три работни дни след освобождаването му от затвора, въпреки че предварително е бил уведомен, че в случай на неявяване може да му бъде наложено административно наказание. Поради това на 11 и 27 май 2020 г. Zemgales rajona tiesa (Районен съд Земгале, Латвия) го признава за виновен в извършването на административно нарушение, и на това основание го осъжда да заплати две глоби.

13 Когато за период от една година са постановени две присъди поради неспазване на условията на поставянето под полицейско наблюдение, латвийското наказателно право предвижда възможността компетентният национален съд да замени допълнителното наказание за поставяне под полицейско наблюдение с наказание лишаване от свобода за срок, определен въз основава на фиксирано съотношение, а именно един ден лишаване от свобода за два дни от оставащия срок на полицейското наблюдение.

14 През юни 2020 г. компетентното латвийско полицейско управление подава искане до Zemgales rajona tiesa (Районен съд Земгале) за замяна на оставащия срок от допълнителното наказание за поставяне под полицейско наблюдение на SH с наказание лишаване от свобода.

15 На 25 юни 2020 г. до обявения адрес на местоживеене на SH в Латвия е изпратена съдебна призовка с препоръчана поща, която не е получена. Писмото е върнато на 31 юли 2020 г.

16 На 19 август 2020 г. в Zemgales rajona tiesa (Районен съд Земгале) се провежда съдебно заседание в отсъствието на SH. На тази дата съдът постановява решение (наричано по-нататък „разглежданото решение“), с което разпорежда оставащият срок от допълнителното наказание поставяне под полицейско наблюдение на SH, а именно две години и два дни, да се замени с наказание лишаване от свобода за срок от една година и един ден. Това съдебно решение, което е изпратено до SH, но е върнато неполучено, не е било обжалвано от SH.

17 На 26 февруари 2021 г. Zemgales rajona tiesa (Районен съд Земгале) издава срещу SH европейска заповед за арест (наричана по-нататък „разглежданата европейска заповед за арест“) с оглед на изпълнението на наложеното му на 19 август 2020 г. наказание лишаване от свобода.

18 С решение от 27 юли 2022 г. High Court (Висш съд, Ирландия) отказва да уважи искането на Minister for Justice and Equality (министър на правосъдието и равенството, Ирландия) за предаване на SH на Република Латвия на основание на разглежданата европейска заповед за арест въз основа на разпоредбата, с която се транспонира в ирландското право член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584.

19 Тъй като Court of Appeal (Апелативен съд, Ирландия), отхвърля апелативната жалба, подадена срещу това съдебно решение от министъра на правосъдието и равенството, последният подава извънредна жалба пред запитващата юрисдикция, Supreme Court (Върховен съд, Ирландия).

20 Запитващата юрисдикция припомня, че от член 1, параграф 2 от Рамково решение 2002/584, следва, че изпълнението на европейската заповед за арест е принципът, докато отказът за изпълнение е предвиден като изключение, което трябва да се тълкува стриктно.

21 Тази юрисдикция счита, че разглежданото решение е подобно на привеждането в изпълнение на отложено наказание, което съгласно практиката на Съда не попада в обхвата на член 4а, параграф 1, от Рамково решение 2002/584. Всъщност в точка 77 от решение от 22 декември 2017 г., Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026), Съдът приел, че понятието „решение“ по смисъла на тази разпоредба не обхваща решението относно изпълнението или прилагането на вече наложено наказание лишаване от свобода, като например решението за изтърпяване на отложено наказание, освен когато това решение има за цел или резултат да измени естеството или размера на това наказание и органът, който го е постановил, разполага с право на преценка в това отношение.

22 Посочената юрисдикция обаче отбелязва, че в случая срокът на поставянето под полицейско наблюдение е започнал да тече от момента, в който е приключило изтърпяването от SH на наказанието лишаване от свобода. Не било постановено ново съдебно решение за изменение на естеството или размера на вече наложеното наказание лишаване от свобода, тъй като в случай на нарушаване на условията за поставяне под полицейско наблюдение, срокът на лишаването от свобода, което може да бъде наложено, се определял с аритметично изчисление, предвидено в латвийското право. Следователно единственият въпрос, по който е трябвало да се произнесе Zemgales rajona tiesa (Районен съд Земгале), е дали следва да наложи допълнително наказание лишаване от свобода, срокът на което е определен ex lege. По тази причина запитващата юрисдикция първоначално приема, че не следва да се отказва предаването на SH, тъй като според нея наложеното му на 19 август 2020 г. наказание не било ново наказание и не изменяло нито естеството, нито размера на наложеното преди това наказание лишаване от свобода.

23 Въпреки това запитващата юрисдикция има съмнения, че макар перспективата за ново наказание лишаване от свобода да е присъща на наказанията, наложени преди това на SH и кумулирани на 27 октомври 2015 г., наложеното на 19 август 2020 г. наказание не изисквало от SH просто да изтърпи — отчасти или пък изцяло — първоначално наложените наказания лишаване от свобода.

24 При тези обстоятелства Supreme Court (Върховен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1. Когато предаването на издирваното лице се иска с цел изтърпяване на наказание лишаване от свобода, наложено на това лице поради нарушаване на условията на вече наложено му [допълнително] наказание полицейско наблюдение, при обстоятелства, при които съдът, наложил наказанието лишаване от свобода, е имал право на преценка дали да наложи наказание лишаване от свобода (макар да е нямал право на преценка относно срока на наказанието, ако то се наложи), производството, довело до налагането на наказанието лишаване от свобода, част ли е от „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамково решение [2002/584]?

2) Решението за замяна на [допълнителното] наказание полицейско наблюдение с лишаване от свобода при изложените в първия въпрос обстоятелства, представлява ли решение, чиято цел или резултат е да измени естеството и/или размера на наложеното вече наказание на издирваното лице, и по-специално на [допълнителното] наказание полицейско наблюдение, което е част от предишното наказание на лицето, така че да попада в обхвата на изключението, посочено в точка 77 от [решение от 22 декември 2017 г., Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026]?“.

Производството пред Съда

25 След като адвокатът на SH уведомява секретариата на Съда, че клиентът му понастоящем е в затвора в Латвия, с решение на председателя на Съда от 26 април 2024 г. Съдът изпраща искане за информация до запитващата юрисдикция, за да определи дали отговорът на Съда на преюдициалното запитване все още е полезен за разрешаването на спора в главното производство.

26 С отговор от 10 май 2024 г. запитващата юрисдикция потвърждава, че към този момент SH е в затвора в Латвия и че той е предаден на латвийските власти в изпълнение на европейска заповед за арест от 17 февруари 2021 г., но посочва, че доколкото SH не е предаден в изпълнение на разглежданата европейска заповед за арест, и че поради това не е изключено латвийските власти да приложат механизма на съгласието, предвиден в член 27 от Рамково решение 2002/584 за целите на изпълнението на наложеното с разглежданото решение на SH наказание лишаване от свобода, отговорът на преюдициалното запитване продължава да бъде полезен за решаването на спора в главното производство.

По преюдициалните въпроси

27 С двата си преюдициални въпроса, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, трябва да се тълкува в смисъл, че понятието „съдебен процес, вследствие на който е постановено решението“ по смисъла на тази разпоредба обхваща производство, вследствие на което национална юрисдикция може да постанови — поради нарушаване на условията на наказание за поставяне под полицейско наблюдение, наложено преди това на съответното лице в допълнение към наказание лишаване от свобода — замяната на

неизтърпяната част от това допълнително наказание с наказание лишаване от свобода, като два дни от наказанието поставяне под полицейско наблюдение се зачитат за един ден лишаване от свобода.

28 В самото начало е важно да се припомни, че Рамково решение 2002/584 има за цел чрез въвеждането на опростена и ефикасна процедура за предаване на осъдени или заподозрени в нарушаване на наказателния закон лица да улесни и ускори съдебното сътрудничество, за да допринесе за осъществяването на целта на Европейския съюз да се превърне в пространство на свобода, сигурност и правосъдие въз основа на високата степен на доверие, която трябва да съществува между държавите членки в съответствие с принципа на взаимно признаване (решение от 27 май 2019 г., PF (Главен прокурор на Литва), C-509/18, EU:C:2019:457, т. 36 и цитираната съдебна практика).

29 За тази цел член 1, параграф 2 от това рамково решение закрепва правилото, че държавите членки са длъжни да изпълняват всяка европейска заповед за арест въз основа на принципа на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на посоченото рамково решение. Затова, освен при извънредни обстоятелства, изпълняващите съдебни органи могат да откажат да изпълнят такава заповед само в предвидените в същото рамково решение изчерпателно изброени случаи на отказ за изпълнение и отказът за изпълнение на европейската заповед за арест може да бъде постановен само в случай на неспазване на едно от изчерпателно уредените в това рамково решение условия. Следователно изпълнението на европейската заповед за арест е принципът, а отказът да бъде изпълнена е предвиден като изключение, което трябва да се тълкува стриктно (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2023 г., Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Задочно осъждане), C-396/22, EU:C:2023:1029, т. 36 и цитираната съдебна практика).

30 По-конкретно, член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 представлява изключение от правилото, което задължава изпълняващия съдебен орган да предаде издирваното лице на издаващата държава членка, и следователно трябва да се тълкува ограничително (вж. в този смисъл решение от 23 март 2023 г., Minister for Justice and Equality (Отмяна на отлагането на изпълнението на наказание), C-514/21 и C-515/21, EU:C:2023:235, т. 55).

31 От самия текст на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 следва, че изпълняващият съдебен орган разполага с възможност да откаже да изпълни европейска заповед за арест, издадена с цел изпълнение на наказание лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, ако лицето не се е явило лично на съдебния процес, вследствие на който е постановено решението, освен ако в европейската заповед за арест не е посочено, че са изпълнени условията, предвидени съответно в букви а)—г) от тази разпоредба (решение от 17 декември 2020 г., Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, т. 38 и цитираната съдебна практика). По този начин член 4а ограничава възможността да се отказва изпълнение на европейска заповед за арест, като определя точно и еднообразно условията, при които признаването и изпълнението на решение, постановено вследствие на съдебен процес, на който заинтересованото лице не се е явило лично, не могат да бъдат отказвани (решение от 23 март 2023 г., Minister for Justice and Equality (Отмяна на отлагането на изпълнението на наказание), C-514/21 и C-515/21, EU:C:2023:235, т. 49 и цитираната съдебна практика).

32 Всъщност във всяка от хипотезите по член 4а, параграф 1, букви а)—г) от Рамково решение 2002/584 изпълнението на европейската заповед за арест не нарушава нито правото на ефективно правно средство за защита и на справедлив съдебен процес, нито правото на

защита на засегнатото лице, гарантирани с членове 47 и 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз (вж. по-специално, решение от 23 март 2023 г., Minister for Justice and Equality (Отмяна на отлагането на изпълнението на наказание),C-514/21 и C-515/21, EU:C:2023:235, т. 73 и цитираната съдебна практика).

33 Член 4а от Рамково решение 2002/584 цели да гарантира високо равнище на защита и да позволи на изпълняващия орган да предаде заинтересованото лице въпреки отсъствието му по време на съдебния процес, вследствие на който е било осъдено, но при пълно зачитане на правото му на защита (решение от 17 декември 2020 г., Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, т. 39 и цитираната съдебна практика). По-конкретно, от член 1 от Рамково решение 2009/299 във връзка със съображения 1 и 15 от него изрично следва, че този член 4а е включен в Рамково решение 2002/584, за да защити правото на обвиняемия да се яви лично в провеждания срещу него наказателен процес, като същевременно се подобри взаимното признаване на съдебните решения между държавите членки (решение от 23 март 2023 г., Minister for Justice and Equality (Отмяна на отлагането на изпълнението на наказание), C-514/21 и C-515/21, EU:C:2023:235, т. 50 и цитираната съдебна практика).

34 Преди обаче да се провери дали е налице някой от случаите по член 4а, параграф 1, букви а) — г) от Рамково решение 2002/584, изпълняващият съдебен орган трябва да определи дали е налице положение, при което издирваното лице не се е явило лично на „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“ по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584.

35 Съгласно постоянната практика изразът „съдебен процес, вследствие на който е постановено решението“, съдържащ се в член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, трябва да се схваща като самостоятелно понятие на правото на Съюза и да се тълкува еднакво на територията на Съюза, независимо от квалификациите му в държавите членки. Посоченият израз трябва да се разбира като обозначаващ производството, в което е постановено съдебното решение, с което окончателно е осъдено лицето, чието предаване е поискано по реда на изпълнението на европейска заповед за арест (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2023 г., Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Задочно осъждане), C-396/22, EU:C:2023:1029, т. 26 и 27, и цитираната съдебна практика).

36 Съдът е постановил, че решение относно изпълнението или прилагането на наложено преди това наказание лишаване от свобода не представлява „решение“ по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, освен ако не се отразява на установяването на вината или освен когато има за цел или последица да промени естеството или размера на това наказание, а постановилият го орган разполага с право на преценка в това отношение (решения от 22 декември 2017 г., Ardic, C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, т. 77 и 88, и от 23 март 2023 г., Minister for Justice and Equality (Отмяна на отлагането на изпълнението), C-514/21 и C-515/21, EU:C:2023:235, т. 53).

37 Така Съдът е постановил, че решение, с което се привежда в изпълнение отложено наказание лишаване от свобода поради нарушение от страна на заинтересованото лице на обективно условие за отлагането на изпълнението на това наказание каквото е извършването на ново престъпление през изпитателния срок, не представлява „решение“ по смисъла на член 4а, параграф 1, тъй като оставя това наказание непроменено, що се отнася както до неговото естество, така и до неговия размер. Освен това Съдът е уточнил, че след като органът, който трябва да се произнесе относно това привеждане в изпълнение

на отложеното наказание, няма задължение да преразгледа по същество делото, завършило с постановяването на осъдителна присъда, е ирелевантно обстоятелството, че този орган разполага с право на преценка, доколкото това право не позволява на посочения орган да промени размера или естеството на наказанието лишаване от свобода, определени с влязлата в сила осъдителна присъда срещу издирваното лице (вж. в този смисъл решение от 23 март 2023 г., Minister for Justice and Equality (Отмяна на отлагането на изпълнението на наказание), C-514/21 и C-515/21, EU:C:2023:235, т. 53 и 54 и цитираната съдебна практика).

38 Важно е да се отбележи, че такова тълкуване на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 освен това е в съответствие с практиката на Европейския съд по правата на човека (вж. по-специално решение на ЕСПЧ от 21 октомври 2013 г., Del Río Prada с/у Испания, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 89 и решение на ЕСПЧ от 10 ноември 2022 г., Kupinskyy с/у Украйна, CE:ECHR:2022:1110JUD000508418, § 47—52), съгласно която, от една страна, производствата относно условията за изпълнението на наказанията не попадат в приложното поле на член 6 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., и от друга страна, мерките, приети от даден съд след налагането на окончателно наказание или при неговото изпълнение, могат да се смятат за „наказания“ по смисъла на тази конвенция само ако вследствие на тях може да се стигне до ново определяне на първоначално наложеното наказание или до промяна на неговия размер (вж. в този смисъл решение от 23 март 2023 г., Minister for Justice and Equality (Отмяна на отлагането на изпълнението на наказание), C-514/21 и C-515/21, EU:C:2023:235, т. 58).

39 Всъщност за да се прецени дали мярка, приета в хода на изпълнение на наказанието, засяга единствено начина на изпълнение на наказанието или, напротив, засяга неговия обхват, за всеки отделен случай трябва да се провери какво действително включва наложеното „наказание“ съгласно национално право към момента на настъпване на фактите, или с други думи — какво е неговото присъщо естество (вж. в този смисъл решение на ЕСПЧ от 21 октомври 2013 г., Del Río Prada с/у Испания, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 85 и 90).

40 В случая изглежда, че основанието за издаване на разглежданата европейска заповед за арест е разглежданото решение, с което допълнителното наказание за поставяне под полицейско наблюдение се заменя с наказание лишаване от свобода. В това отношение запитващата юрисдикция изхожда от предпоставката, че разглежданото решение би могло да наподобява решение за изпълнението или прилагането на вече наложено наказание лишаване от свобода, като например решението за изтърпяване на отложено наказание. Такова решение може да не попада в приложното поле на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, доколкото няма за цел или резултат да измени естеството и/или размера на наложеното преди това наказание на издирваното лице, и доколкото органът, който го е постановил, не разполага със право на преценка в това отношение.

41 Ето защо следва да се провери дали разглежданото решение може да се квалифицира като „решение относно изпълнението или прилагането на наложено преди това наказание лишаване от свобода“ по смисъла на съдебната практика, цитирана в точки 36 и 37 от настоящото решение, в който случай то не би представлявало „решение“ по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584.

42 В това отношение от информацията, съдържаща се в акта за преюдициално запитване, и от предоставената на Съда преписка е видно, че по силата на член 45, параграф 1 от латвийския наказателен кодекс поставянето под полицейско наблюдение представлява

допълнително наказание, което съдът може да наложи на лице, което е осъдено на наказание лишаване от свобода, за да го държи под наблюдение след освобождаването му, като в този случай това лице е длъжно да се подчинява на условията, предписани от полицейската институция. Съгласно член 45, параграф 2 от този кодекс това допълнително наказание може да бъде наложено само на лице, което е осъдено на наказание лишаване от свобода за срок не по-малко от една година и не повече от три години. Съгласно член 45, параграф 3 от посочения кодекс срокът на поставянето под полицейско наблюдение може да бъде намален или това поставянето под полицейско наблюдение може да бъде отменено по искане на административната комисия на пенитенциарното заведение или на полицейската институция. Член 45, параграф 4 от същия кодекс предвижда, че ако при изтърпяване на такова допълнителното наказание осъденото лице извърши престъпление, съдът заменя неизтърпяната част от срока на допълнителното наказание с лишаване от свобода и определя окончателното наказание в съответствие с разпоредбите, предвидени в латвийския наказателен кодекс.

43 В приложение на член 45, параграфи 5 и 6 от латвийския наказателен кодекс, по същество, ако лице, което изтърпява допълнителното си наказание за поставяне под полицейско наблюдение, е нарушило „недобросъвестно“ условията на това поставяне под полицейско наблюдение — тоест след като на това основание са му били наложени две административни наказания за период от една година — съдът може да му наложи, освен административна глоба, по искане на полицейската институция замяна на неизтърпяната част от наказанието поставяне под полицейско наблюдение с наказание лишаване от свобода за срок, равен на половината от броя на дните, които остават за изтърпяване от наказанието поставяне под полицейско наблюдение. От акта за преюдициално запитване е видно, че именно тези разпоредби са приложени в делото по главното производство.

44 От това следва, че латвийското право, изглежда, прави разграничение — което обаче запитващата юрисдикция следва да провери — между решение за налагане на наказание лишаване от свобода и решение за поставяне под полицейско наблюдение, като последното решение по естеството си винаги представлява допълнително наказание към наказанието лишаване от свобода. Така в случая SH преди това е бил осъден на наказание лишаване от свобода, придружено с допълнително наказание поставяне под полицейско наблюдение, така че е бил поставен под полицейско наблюдение, след като е изтърпял наложеното му наказание лишаване от свобода. Следователно разглежданото решение, с което на SH се налага наказание лишаване от свобода, изчислено като два дни от неизтърпяната част от полицейското наблюдение се зачитат за един ден лишаване от свобода, не се отнася до изпълнението или прилагането на наложено преди това наказание лишаване от свобода по смисъла на съдебната практика, посочена в точки 35 и 36 от настоящото решение, а представлява само по себе си ново решение, с което се налага наказание лишаване от свобода, което до този момент не е било наложено на SH.

45 Следователно разглежданото в главното производство положение се различава от изтърпяването на отложено наказание лишаване от свобода, като се има предвид, че в последния случай изпълнението на наказанието лишаване от свобода поначало е отложено, така че привеждането му в изпълнение само позволява изпълнението на наложеното преди това наказание лишаване от свобода.

46 Тази констатация се потвърждава от факта, че съгласно релевантните разпоредби на латвийското право, посочени в точки 42 и 43 от настоящото решение, това право изглежда не предвижда механизъм за автоматична замяна на наказанието поставяне под полицейско

наблюдение с наказанието лишаване от свобода, ако съответното лице наруши условията за това поставяне под полицейско наблюдение. Всъщност съдът разполага с право на преценка, за да реши по искане на полицейската институция да замени все още неизтърпяната част от допълнителното наказание за поставяне под полицейско наблюдение с наказание лишаване от свобода, поради което тази замяна не е автоматична.

47 Освен това, както подчертава генералният адвокат в точка 65 от заключението си, целта на евентуално наложеното наказание лишаване от свобода вследствие на неспазване на условията на допълнителното наказание, не е да се накаже първоначалното престъпление, за което като допълнително наказание е наложено поставяне под полицейско наблюдение, а конкретните нарушения на условията, предвидени за последното наказание. Така, след като разгледа положението на това лице посоченият съд трябва да реши дали тези нарушения оправдават преобразуването на мярката за поставяне под полицейско наблюдение в наказание лишаване от свобода.

48 Следователно решение, с което се налага наказание лишаване от свобода вместо допълнителното наказание за поставяне под полицейско наблюдение, не представлява решение относно изпълнението или прилагането на наложено преди това наказание лишаване от свобода, а трябва да се счита за решение, с което се налага ново наказание лишаване от свобода, чието естество е различно от първоначално определеното.

49 Такова решение трябва да се квалифицира като „решение“ по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 и съгласно практиката на Съда, цитирана в точка 35 от настоящото решение, производството, в резултат на което то е прието, трябва да се счита за попадащо в обхвата на понятието „съдебен процес, вследствие на който е постановено решението“ по смисъла на тази разпоредба.

50 Всъщност, както отбелязва генералният адвокат в точки 82 и 83 от заключението си, това, което е от значение за целите на квалифицирането като „съдебен процес, вследствие на който е постановено решението“ по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, е че производството за замяна на наказанието може да доведе до лишаване от свобода, което, макар и да било предвидимо в случай на нарушаване на условията на наказанието полицейско наблюдение, само по себе си не било част от първоначалната присъда и следователно изисква произнасянето на нова присъда, заместваща първата.

51 Следва да се добави, както подчертава генералният адвокат в точка 81 от заключението си, че на процесуалния етап, който има за предмет произнасяне по евентуалната замяна на допълнително наказание поставяне под полицейско наблюдение с наказание лишаване от свобода, съответното лице трябва да има възможност да упражни в пълен обем правото си на защита, за да изтъкне ефективно становището си и така да окаже влияние върху крайното решение, което би могло да доведе до лишаването му от личната му свобода. По-специално това лице трябва да има възможност да изтъкне фактическите и правните обстоятелства, които може да накарат компетентния съд да реши да не извърши такава замяна на наказанието.

52 Запитващата юрисдикция следва също да провери дали разглежданото в главното производство положение съответства на едно от обстоятелствата по член 4а, параграф 1, букви а)—г) от Рамково решение 2002/584. При утвърдителен отговор ирландският изпълняващ съдебен орган ще бъде длъжен да допусне предаването на SH на латвийските органи.

53 Като се има предвид обаче, че SH вече е бил предаден на латвийските власти в изпълнение на европейска заповед за арест, различна от разглежданата европейска заповед за арест, както самата запитваща юрисдикция отбелязва в отговора си на отправеното ѝ от Съда искане за информация, за целите на изпълнението на наказанието лишаване от свобода, наложено на SH с разглежданото решение, следва да се използва механизмът на съгласието, предвиден в член 27 от Рамково решение 2002/584.

54 С оглед на всички изложени по-горе съображения на поставените въпроси следва да се отговори, че член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, трябва да се тълкува в смисъл, че понятието „съдебен процес, вследствие на който е постановено решението“ по смисъла на тази разпоредба обхваща производство, вследствие на което национална юрисдикция може да постанови — поради нарушаване на условията на наказание за поставяне под полицейско наблюдение, наложено преди това на съответното лице в допълнение към наказание лишаване от свобода — замяната на неизтърпяната част от това допълнително наказание с наказание лишаване от свобода, като два дни от наказанието поставяне под полицейско наблюдение се зачитат за един ден лишаване от свобода.

По съдебните разноски

55 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г.,

трябва да се тълкува в смисъл, че

понятието „съдебен процес, вследствие на който е постановено решението“ по смисъла на тази разпоредба обхваща производство, вследствие на което национална юрисдикция може да постанови — поради нарушаване на условията на наказание за поставяне под полицейско наблюдение, наложено преди това на съответното лице в допълнение към наказание лишаване от свобода — замяната на неизтърпяната част от това допълнително наказание с наказание лишаване от свобода, като два дни от наказанието поставяне под полицейско наблюдение се зачитат за един ден лишаване от свобода.

Подписи